

Lisa 4. Põhiõiguste harta ja PIK arvestamise tabel

Põhiõiguste harta			Puuetega inimeste õiguste konventsioon (PIK)		Põhiseadus (PS)	Kontrolli, et kooskõla oleks tagatud/kinnitus, vajadusel täiendav analüüs ja täiendavad nõuded TATis
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=ET			https://www.riigiteataja.ee/akt/204042012006		https://www.riigiteataja.ee/akt/1150520150027?leiaKehtiv	
Põhiõiguste harta jaotis	Põhiküsimused	Harta artikkel	PIK artikkel	Põhiküsimused	Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklid on kaetud muu hulgas põhiseaduse ja teiste all loetletud seadustega	
Sotsiaalministeerium nõustab naiste ja meeste võrdõiguslikkuse, mittediskrimineerimise ja erivajadustega inimeste lipipäätavuse osas programmide ja projektide kavandamis-, rakendamise-, seire- ja hindamisprotsessis (ELi harta artiklid 21, 23 ja 26 ja puuetega inimeste konventsiooni artikkel 9), Keskkonnaministeerium keskkonnakaitse teemades (EL harta artikkel 37) ning kooskõlastavad toetuse andmise tingimusi.						
Iga ministeerium vastutab põhiõiguste kaitsmise ja edendamise eest oma haldusalas.						
I jaotis - "Väärrikus" (artiklid 1-5)	Inimväärikus	1	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest	PS § 10 nimetatud inimväärikuse põhimõtete on üks EV Põhiseaduse alusprintsipidest	Riive puudub
	Õigus elule	2	10	Õigus elule	PS § 17 Igaühel on õigus elule.	Riive puudub
	Õigus isikupuutumatusele	3	14	Vabadus- ja isikupuutumatus	PS § 20 Igaühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele.	Riive puudub
	Piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld	4	15	Kaitse piinamise ja julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise eest	PS § 18 Kedagi ei tohi piinata, julmalt või väärrikust alandavalt kohelda.	Riive puudub
	Orjapidamise ja sunniviisilise töö keeld	5	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest	PS § 20 Igaühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele. PS § 29 Kedagi ei tohi sundida tema vaba tahte vastaselt tööle ega teenistusse, välja arvatud kaitseväeteenistus või selle asendusteenistus, tööd nakkushaiguse leviku tõkestamisel, loodusõnnetuse ja katastroofi korral ning töö, mida seaduse alusel ja korras peab tegema süüdimõistetu.	Riive puudub
II jaotis „Vabadused“ (artiklid 6–19)	Õigus vabadusele ja turvalisusele	6	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest	PS § 20 Igaühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele.	Riive puudub
		17	Isikupuutumatuse kaitse			
	Era- ja perekonnaelu austamine	7	22	Eraelu puutumatus	PS § 26 Igaühel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele.	Riive puudub
	Isikuandmete kaitse	8	22	Eraelu puutumatus	1. Põhiseadus § 20 Igaühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele.	Riive puudub
					2. Isikuandmete kaitse seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019011	
	Õigus abielluda ja luua perekond	9	23	Kodu ja perekonna austamine	PS § 26 Igaühel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele. PS § 27 Perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena on riigi kaitse all.	Riive puudub
	Mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadus	10	3	Preambul ja üldpõhimõtted, sh mittediskrimineerimine, osalemine ja kaasatus ühiskonnas, võrdsed võimalused, juurdepääsetavus, meeste ja naiste võrdsus jne.	PS § 40 Igaühel on südametunnistuse-, usu- ja mõttevabadus.	Riive puudub
					PS § 41 Igaühel on õigus jääda truuks oma arvamuste ja veendumustele. Kedagi ei tohi sundida neid muutama.	
	Sõna- ja teabevabadus	11	21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs informatsioonile	§ 44. Igaühel on õigus vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni.	Riive puudub
					§ 45. Igaühel on õigus vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil.	
	Kogunemis- ja ühinemisvabadus	12	21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs informatsioonile	§ 47. Kõigil on õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada.	Riive puudub
	Kunsti ja teaduse vabadus	13	30	Osalemine kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses	§ 38. Teadus ja kunst ning nende õpetused on vabad.	Riive puudub
			32	Rahvusvaheline koostöö	Ülikoolid ja teadusasutused on seaduses ettenähtud piires autonoomsed.	
	Õigus haridusele	14	24	Haridus	§ 37 Igaühel on õigus haridusele	Riive puudub
Kutsevabadus ja õigus teha tööd	15	27	Töö ja tööhõive	§ 29. Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta.	Riive puudub	
Ettevõtlusvabadus	16	27	Töö ja tööhõive	§ 31 Eesti kodanikel on õigus tegeleda ettevõtlusega	Riive puudub	
Õigus omandile	17	30	Osalemine kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses.	§ 32 Igaühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud	Riive puudub	
Õigus varjupaigale	18	18	Liikumisvabadus ja kodakondsus	Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/VRKS	Riive puudub	
Õigus kaitsele tagasisaatmise, väljasaatmise või väljaandmise korral;	19	18	Liikumisvabadus ja kodakondsus	§ 36. Ühtki Eesti kodaniku ei tohi Eestist välja saata ega takistada Eestisse asumast.	Riive puudub	
III jaotis „Võrdsus“ (artiklid 20–26)	Võrdsus seaduse ees	20	12	Võrdne tunnustamine seaduse ees	PS § 12 Kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu.	Sekkumise tasandil puutumust ja võimalikku riive ohtu ei ole, projekti tasandil seatakse §-s 12 taotlejale nõue tagada tegevuse, millele toetust taotledakse, elluviimisel soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsed kohtlemise põhimõtetele. Täpsem käsitlus puutumatuse osas on leitav määruse seletuskirjast.
	Diskrimineerimiskeeld	21	5	Võrdsus ja mittediskrimineerimine	Võrdsed kohtlemise seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/122102021011?leiaKehtiv - Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse alusel. Võrdsed kohtlemise põhimõtte tähendab, et diskrimineerimist ei toimu.	
	Kultuuriline, usuline ja keeleline mitmekesisus	22	4	Üldkohustused	Artikkel 3 - Üldpõhimõtted Puuetega inimeste õiguste konventsioonis (PIK) (a) austus inimeste loomupärase väärkuse, individuaalse autonoomia, sealhulgas vabaduse ise oma valikuid langetada, ja iseseisvuse vastu; (b) mittediskrimineerimine; (c) täielik ja tõhus osalemine ja kaasatus ühiskonnas; (d) austus erinevuste vastu ning puuetega inimeste tunnustamine inimeste mitmekesisuse ja inimkonna osana; (e) võrdsed võimalused; (f) juurdepääsetavus;	
			9	Juurdepääsetavus		
		30	Osalemine kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses			
	Naiste ja meeste võrdõiguslikkus	23	6	Puuetega naised		
	Lapse õigused	24	7	Puuetega lapsed		
	Eakate õigused	25	28	Küllaldane elatustase ja sotsiaalne kaitse		
	Puuetega inimeste		3	Üldpõhimõtted		
			4	Üldkohustused		
8			Teadlikkuse suurendamine			
9			Juurdepääsetavus			

	integreerimine	26	19	Iseseisev elu ja kogukonda kaasamine	(g) meeste ja naiste võrdsus;	
			20	Isiklik liikumisvõime	(h) austus puuetega laste arenevate võimete vastu ning austus puuetega laste õiguse vastu säilitada oma identiteet.	
			27	Töö ja hõive		
			30	Osalemine kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevustes		
IV jaotis „Solidaarsus” (artiklid 27–38)	Töötajate õigus olla ettevõttes informeeritud ja ära kuulatud	27	Rakendub töötajate usaldusisiku seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/12771390?leiaKehtiv), mis reguleerib töötajate usaldusisiku tegevust teda volitanud töötajate ja ametnike esindamisel suhetes tööandjaga ja töötajatega.			Riive puudub
	Kollektiivlääbirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õigus	28	27	Töö ja tööhõive (f)	PS 29 Töötajate ja tööandjate ühingutesse ja liitudesse kuulumine on vaba. Töötajate ja tööandjate ühinged ja liidud võivad oma õiguste ja seaduslike huvide eest seista vahenditega, mida seadus ei keela. Streigitegevuse kasutamise tingimused ja korra sätestab seadus.	Riive puudub
	Õigus kasutada tööhõiveteenuseid	29	26	Habilitatsioon ja rehabilitatsioon	§ 29. Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta.	Riive puudub
	Kaitse põhjendamatu vallandamise korral	30	27	Töö ja tööhõive	§ 29 Töötingimused on riigi kontrolli all. Töövaidluste lahendamise korra sätestab seadus.	Riive puudub
	Head ja õiglased töötingimused	31	27	Töö ja tööhõive	§ 29 Töötingimused on riigi kontrolli all. Töövaidluste lahendamise korra sätestab seadus.	Riive puudub
	Keeld kasutada laste tööjõudu ja noorte töötajate kaitse töö	32	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest	PS § 29 lg 2 keelab sunnitöö nii lapse kui ka täiskasvanu puhul. Last ei tohi töö tegemiseks ära kasutada. Laps ei tohi teha tööd, mis on talle ohtlik, segab koolis käimist või on kahjulik tema tervisele ja arengule.	Riive puudub
			27	Töö ja tööhõive	Laste töötamist reguleerib töölepingu seadus. Seal on kirjas laste töölkäimist puudutavad vanusepiirid ja eritingimused. Alaealisel on töötamiseks vaja olenevalt vanusest kas vanema või tööinspektori luba. (https://www.oiguskantsler.ee/et/laste-ja-noorte-%C3%B5igused-ja-kohustused)	
	Perekonna- ja tööelu	33	23	Kodu ja perekonna austamine	PS § 27 Perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena on riigi kaitse all. § 29 Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikuga ka Eestis viibival välisriigi kodanikul ja kodakondsuseta isikul.	Riive puudub
	Sotsiaalkindlustus ja sotsiaalabi	34	28	Küllaldane elatustase ja sotsiaalne kaitse	§ 28 Eesti kodanikul on õigus riigi abile vanaduse, töövõimetuse, tootjakaotuse ja puuduse korral. Riik soodustab vabatahtlikku ja omavalitsuse hoolekannet. Lasterikkad pered ja puuetega inimesed on riigi ja kohalike omavalitsuste erilise hoole all.	Riive puudub
	Tervishoid	35	25	Tervishoid	§ 28 Igatüel on õigus tervise kaitsele.	Riive puudub
	Võimalus kasutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid	36	11	Ohuolukorrad ja humanitaarsed eriolukorrad	Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/106042021005	Riive puudub
	Keskonnakaitse	37	9	Juurdepääsetavus (f)	PS § 53 Igatüel on kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hõivata kahju, mis ta on keskkonnale tekitanud.	Sekkumise tasandil otsene negatiivne mõju puudub ning projektide tasemel on oodata pigem positiivset mõju. Projekti tasandil seatakse §-s 12 taotlejale nõue projekti elluviimisel järgida „ei kahjusta oluliselt” põhimõtet keskkonnamärgide saavutamiseks. Täpsem käsitlus puutumuse osas on leitav määruse seletuskirjast.
			21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs teabele lõige (a) avalikkusele mõeldud teabe edastamine puuetega inimestele juurdepääsetavas vormingus ning erinevate puuetega arvestavate tehnoloogiate abil õigeaegselt ja ilma lisakuludeta.	DNSH21 ja kliimakindluse ning EE2035 raames KeM ja RTK konsultatsioon. Nõuded TATis ja analüüs seletuskirjas.	
	Tarbijakaitse	38	4	Üldkohustused (e, f, g, h)	Tarbijakaitse seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/TKS	Riive puudub
V jaotis „Kodanike õigused” (artiklid 39–46)	Õigus hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel	39	29	Osalemine poliitilises ja avalikus elus	Euroopa Parlamendi valimise seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/EPVS	Riive puudub
	Õigus hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel kohalikel valimistel	40	29	Osalemine poliitilises ja avalikus elus	PS § 56. Kõrgeimat riigivõimu teostab rahvas hääleõiguslike kodanike kaudu: 1) Riigikogu valimisega; 2) rahvahääletusega.	Riive puudub
					PS § 57. Hääleõiguslik on Eesti kodanik, kes on saanud kaheksateist aastat vanaks.	
					HMS § 5 lõike 2 kohaselt tuleb haldusmenetlus läbi viia eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleilgseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. ÜSS § 1 lg 5 kohaselt kohaldatakse viidatud seaduses ette nähtud menetlusele haldusmenetluse seadust.	
	Õigustutvuda dokumentidega	42	21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs informatsioonile	PS § 44 Eesti kodanikul ja Eestis viibival välisriigi kodanikul ja kodakondsuseta isikul on õigus seaduses sätestatud korras tutvuda tema kohta riigiasutustes ja kohalikes omavalitsustes ning riigi ja kohalike omavalitsuste arhiivides hoitavate andmetega. HMS § 37 lg 1 igatüel on õigus igas menetlusstaadiumis tutvuda haldusorganis säilitatavate asjas tähtsust omavate dokumentide ja toimikuga, kui see on olemas.	Riive puudub
	Õigus pöörduda Euroopa ombudsmeni poole	43	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	Rahvusvaheliste lepingute alusel otsekohalduv	Riive puudub
	Õigus esitada petisioone	44	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 46 Igatüel on õigus pöörduda märgukirjade ja avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametisikute poole. Vastamise korra sätestab seadus	Riive puudub
	Liikumis- ja elukoha valiku vabadus	45	20	Isiklik liikumisvõime	§ 34. Igatüel, kes viibib seaduslikult Eestis, on õigus vabalt liikuda ja elukohta valida.	Riive puudub
	Diplomaatilisele ja	46	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	§ 13 - Igatüel on õigus riigi ja seaduse kaitsele. Eesti riik kaitseb	Riive puudub
	Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele	47	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 15 Igatüel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Igatüel võib oma kohtuasja läbivaatamisel nõuda mis tahes asjassepuutuvat seaduse, muu õigusakti või toimingu põhiseadusevastaseks tunnistamist. § 20 Igatüel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele. § 22 Kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.	Riive puudub

VI jaotis „Õigusemõistmine” (artiklid 47–50)	Sütuse presumpstsoon ja kaitsõigus	48	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	§ 22. Keda ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.	Riive puudub
	Kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõte	49	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 3 Riigivõimu teostatakse üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa. PS § 11 Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratatavate õiguste ja vabaduste olemust. PS § 22 keda ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.	Riive puudub
	Mitmekordse kohtumõistmise ja karistamisekeeld	50	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 23 Keda ei tohi teist korda kohtu alla anda ega karistada teo eest, milles teda vastavalt seadusele on mõistetud lõplikult süüdi või õigeks.	Riive puudub

[1] Täiendavalt analüüsima ei pea, kuid pead kontrollima ja kinnitama, et nõuet ei rikutaks.

[2] DNSH ja kliimakindluse analüüsi juhised on punktis X